

**Universitatea „Babeş-Bolyai”
Facultatea de Istorie și Filosofie
An universitar 2008-2009
Semestrul IV**

Masteratul: Istorie, memorie, oralitate în secolul XX

PROGRAMA ANALITICA

I. Informatii generale despre curs, seminar, lucrare practica sau laborator

Titlul disciplinei: *Rezistența anticomunistă din România*

Cod: HSR5211

Numarul de credite: 6

Locul de desfășurare : Institutul de istorie orală

Programarea în orar a activitatilor: 2 ore curs, 1 ora seminar

II

Titularul de curs

Conf.univ.dr. Valentin Orga

valiorga@yahoo.com ; vali@bcucluj.ro

Orele de consultații: Joi, orele 14.00-16.00, BCU-Sala 88

III

Descrierea disciplinei

Obiectivele cursului : implicarea studenților masteranzi în analiza situației interne și internaționale de la sfârșitul războiului, a contextului în care s-a instaurat comunismul în România, a premiselor manifestării rezistenței anticomuniste în a doua jumătate a secolului trecut; de asemenea se urmărește abordarea subiectului rezistenței din diverse perspective metodologice, făcându-se și o analiză istoriografică; prin teme de referate se va lucra atât pe documente de arhivă cât și pe memorialistică și mărturii de istorie orală, pentru a familiariza masteranzii cu metodologia cercetării.

În derularea activităților didactice și de seminar se va utiliza expunerea orală, comentarii, analize de documente, audiții, vizionări material filmat

IV

BIBLIOGRAFIA OBLIGATORIE

Azoitei, Mihaela. Totalitarism și rezistență în România comunistă. Cazul Goma.. București, Ed. Paideia, 2002, 122 p

Banu, Florian. Intrarea în rezistența armată anticomunistă - motivații individuale și colective. In: *Arh tot.*, 2002, 10, nr. 3-4, p.85-100.

Brișcă, Adrian. Rezistența armată din Bucovina. Vol. I-II (1 octombrie 1950 - 10 iunie 1952). București, Institutul Național pentru studiul Totalitarismului, 2000, 247 p.

Dobrincu, Dorin. Rezistența armată anticomunistă în România. Receptarea culturală (1945-1989),. In: *Romanian studies at the Turn of the Century.* Iași, Oxford, Portland, 2000, p.123-131.

Jurju, Cornel; Budeancă, Cosmin. Suferința nu se dă la frați ... mărturia Lucreției Jurj despre rezistența anticomunistă din Apuseni (1948-1958). Prefață de: Radosav, Doru. Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 2002, 284 p.

Liiceanu, Aurora. Rănile memoriei. Nucșoara și rezistența din munți. Iași, Ed. Polirom, 2003, 166 p.

*** Mișcarea armată de rezistență anticomunistă din România. 1944-1962. Coordonator: Onișoru, Gheorghe. București, Ed. Kullusys, 2003, 448 p.

Radosav, Doru & alții. *Rezistența anticomunistă din Apuseni*, Cluj, 2003.

Baum, Willa K., *Transcribing and Editing Oral History*, AltaMira Press, 1992 (p.8-66);

Sommer, B.W. *The Oral History Manual*, AltaMira Press, 2002, (p.75-86);

Ritchie, D. *Doing Oral history*, New York, 1995, p. (85-108; 185-206);

Withman, G. *Dialogue with the Past*, ALtaMira Press, 2004, (p.27-50);

Raleigh Yow, Valerie. *Recording Oral History*, AltaMira Press, 2005, (p.313-331);

Hoopes, James. *Oral History: an Introduction for Students*, London, 1994, (p.123-130);

Counce, Stephen. *Oral History and the Local Historian*, Chapel Hill, 1994 (p. 143-198).

V

Resurse. Bază materială

- Arhiva audio-video a Institutului de Istorie Orală
- Reportofoane și camere video pentru cercetare (Institutul de Istorie Orală)
- Calculatoare și video-proiector (Institutul de Istorie Orală)

VI

Planificare activități

1. Premise (finalul războiului, miza politică a guvernării, strategiile marilor puteri, instaurarea comunismului, colectivizarea agriculturii etc.)

Bibliografie: Gh. Ionescu, *Comunismul în România*, București, 1994; V. Frunză, *Istoria stalinismului în România*, București, 1990; D. Deletant, *România sub regimul comunist*, București, 2006 (p.46-96); idem, *Teroarea comunistă în România. Gheorghiu-Dej și statul polițienesc(1948-1965)*, Iași, 2001(cap.4-6); D. Cătănuș, O. Roske, *Colectivizarea agriculturii 1949-1953. Dimensiunea politică*, București, 2000 (st. introd.); N. Baci, *Agonia României*, București, 1997; Florica Dobre, Al. Duțu, *Distrușgerea alitei militare sub regimul ocupației sovietice în România*, București, vol.1-2 (studiile introductive); R.Cesereanu (ed.) *Comunism și represiune în România*, Iași, 2006, p.18-22, 38-64,108-121, 170-189.

Teme de seminar: 1. crearea noilor structuri represive, 2. strategia eliminării elitei

2. Forme și tipologii de rezistență anticomunistă

Bibliografie: D.Deletant, *Teroarea comunistă în România* (cap.9-10); idem, *România sub regimul comunist*, (p.83-125); Șt. Andreescu, *A Little Know Issue in the History of România: The Armed Anti-Communist Resistance*, in *Revue Roumaine d'Histoire*, vol.33, nr.1-2/1994, p.191-197; Oprea, M., Olaru, St. *Ziua care nu se uită. 15 noiembrie 1987*. Iași, 2002 (st.introd.); Azoitei, M. *Totalitarism și rezistență în România comunistă. Cazul Goma*. București, 2002; Grigoraș, V. *Revolta deținuților de la Gherla, 1958*. In: *Arh. tot.*, 2000, nr. 1-2, p.239-243; M. Bucur, *Persecuția Bisericii catolice din România. Documente din Arhiva "Europei Libere"*, Cluj, (st.introd); Iancu, Gh., Țărău, V. *The Peasants Uprisings in the Counties of Arad and Bihor in 1949* In: *Romanian and British Historians on the Contemporary History of Romania*. Cluj-Napoca, 2000, p.153-166; Popescu, Tr. *Iulie 1957. Moarte și revoltă la Aiud*. în: *AS*, 2000, 8, p.477-480; Beldiman, D. Beldiman, C. *Rezistența anticomunistă în lagăre și închisori. Studiu de caz: organizația "Crucea Albă"*. In: *AS*, 2000, 8, p.585-597; Köpernik Kemel, H. *Jogging cu Securitatea. Rezistența tânărului Radu Florescu*. București, 1998; R.Cesereanu (ed.) *Comunism și represiune în România*, Iași, 2006, p.208-216, 266-292; Mușiu, C.; Stanca, T.; Baghiu, A. *Mișcările studentești anticomuniste din octombrie 1956 din Timișoara, văzute și prezentate de inițiatorii și principalii organizatori*. In: *AS*, 2000, 8, p.667-690.

Teme de seminar: 1. rezistența la instaurarea comunismului, 2. rezistența în lumea rurală,

3. Etape ale rezistenței anticomuniste

"Bande, bandiți și eroi". *Grupurile de rezistență și Securitatea (1948-1968)*. București, 2003 (st.introd); Ciuceanu, R. *Mișcarea națională de rezistență din Oltenia. Vol. I*, București, 2001 (st.introd); Munteanu, I. *Manifestația anticomunistă a studenților de la Timișoara din octombrie 1956. Semnificația politică națională*. In: *AS*, 2000, 8, p.635-655; Moisa, G. *Reprimarea răscoalelor țărănești din anul 1949 în Bihor și Arad. Contribuții documentare*. In: *Crisia*, 1998, p.137-170; Hrehor, C. *Muntele mărturisitor. Anii rezistenței, anii suferinței*. Iași, 2001, p.11-45; Golea, Tr. *Procesul legionarilor parașutați în România (9-12 octombrie 1953)*. Constanța, 2001, p.9-30.

Teme de seminar: 1. mișcarea de rezistență 1945-1949, 2. 1. mișcarea de rezistență 1949-1962, 3. atitudini de rezistență și opoziție după 1965

4. Rezistența armată anticomunistă

Dobrinu, D. *Rezistența armată anticomunistă în România. Receptarea culturală (1945-1989)*. in: *Romanian studies at the Turn of the Century*. Iași, 2000, p.123-131.; Brișcă, Adrian. *Rezistența armată din Bucovina. Vol. I-II (1 octombrie 1950 - 10 iunie 1952)*. București, 2000; Radosav, Doru & alții. *Rezistența anticomunistă din Apuseni*, Cluj, 2003; Dobre, M. *Jertfe pe munți. Din rezistența armată anticomunistă din Munții Țibleșului-Maramureș și Țara Lăpușului*. Cluj-Napoca, 2003, 162 p.; Brișcă, A. *Rezistența armată din Bucovina. Vol. I-II*. București, 2000.

Teme de seminar: 1. mișcarea de rezistență din Bucovina, 2. mișcarea de rezistență din Făgăraș, 3. mișcarea de rezistență din Apuseni, 4. mișcarea de rezistență din Vrancea, 5. mișcarea de rezistență din Banat

5-6. Motivații, forme și manifestări ale mișcării de rezistență armată anticomunistă

D. Radosav, *Rezistența anticomunistă armată din România între memorie și istorie*, în R.Cesereanu (ed.) *Comunism și represiune în România*, Iași, 2006, p.90-96; L.M. Bejeanru, *Să lupți pentru a muri: mișcarea de rezistență anticomunistă. O încercare de analiză*, în *Mișcarea armată anticomunistă de rezistență, (CNSAS)*, București, 2003; Banu, Florian. *Intrarea în rezistența armată anticomunistă - motivații individuale și colective*. In: *Arh. tot.*, 2002, 10, nr. 3-4, p.85-100; Idem. *Câteva considerații privind longevitatea rezistenței armate din România (1944-1960)*. In: *Analele Inst.Xenopol*, 2002-2003, 39-40, p.489-498.

Teme de seminar: 1. motivații ale rezistenței, 2. forme de organizare, 3. strategii de supraviețuire

7-8. Mișcarea de rezistență de la istorie la memorie (tipurile de discurs)

D. Radosav, *Rezistența anticomunistă armată din România între memorie și istorie*, p.96-105; Liiceanu, A.. *Rănilor memoriei. Nucșoara și rezistența din munți*. Iași, 2003, (p.22-98); Fl. Abraham, *Rezistența anticomunistă și memoria colectivă după 19989*, în *Rezistența anticomunistă*, Cluj, 2006 (p.282-298); Fl. Banu, *Mișcarea de rezistență anticomunistă: între negare și hiperbolizare*, în *Rezistența anticomunistă*, Cluj, 2006 (p.299-314); Radosav, D. *Petrea Icoanei. Travesti și clandestinitate în mișcarea de rezistență anticomunistă*, In: *AIO*, 2004, 5, p.73-95; Bica, G. *Mărturii orale despre rezistența anticomunistă din Munții Banatului*. In: *Banatica*, 2000, 15, nr. 2, p.259-275; Gavrilă-Ogoranu, Ion. *Brazii se frâng, dar nu se îndoiesc*. Timișoara, vol.I-IV. Ivan, Paula. *Mișcarea de rezistență anticomunistă din Munții Apuseni în sursele arhivistice și cele de istorie orală - comparații*. In: *AAM*, 2003, 2, p.294-304.

Teme de seminar: 1. raportul documente-istorie orală, 2. raportul memorialistică-istorie orală, 3. imaginea „luptătorului din rezistență” în comunitate,

9. Efectele rezistenței. Detenția. Canalul. Rezistența în detenție

Rădulescu, M. *Istoria literaturii române de detenție*, Ramida, 1998; Gh.Motrescu. *Jurnalul vieții mele. Memorii*, Cluj, 2007 (st.introd.). Ciuceanu, R. *Regimul penitenciar din România (1940-1962)*. București, 2001.

Teme de seminar: 1. problema „bilanțului” la deținuții politici, 2. reinsertia socială

10. Cercetarea fenomenului rezistenței anticomuniste din perspectiva istoriei orale

Bica, G. *Mărturii orale despre rezistența anticomunistă din Munții Banatului*. In: *Banatica*, 2000, 15, nr. 2, p.259-275; *Mișcarea de rezistență din România. Grupul Șuşman. Mărturii*, Cluj, 2004; *Mișcarea de rezistență din România. Grupul Cruce și spadă. Mărturii*, Cluj, 2005; *Mișcarea de rezistență din România. Grupul Capotă-Dejeu. Mărturii*, Cluj. 2006.

Teme de seminar: 1. credibilitatea surselor orale, 2.rezultate/efecte ale investigațiilor mass-media

11.-13. Designul cercetării. Producerea documentului de istorie orală. Arhivarea și indexarea mărturiilor

B.W. Sommer. *The Oral History Manual* (p.7-120); D. Ritchie, *Doing Oral history* (23-84;131-158); G. Withman, *Dialogue with the Past* (p.27-50); V. Raleigh Yow, *Recording Oral History* (68-156; 220-280); J. Hoopes, *Oral History: an Introduction for Students*, (p. 61-120; 140-148)

Teme de seminar: realizarea unui proiect de cercetare și realizarea unui interviu

14. Critica și editarea mărturiilor

Willa K. Baum, *Transcribing and Editing Oral History* (8-66); B.W. Sommer. *The Oral History Manual* (p.75-86); D. Ritchie, *Doing Oral history* (85-108; 185-206); G. Withman, *Dialogue with the Past* (p.27-50); V. Raleigh Yow, *Recording Oral History* (313-331); J. Hoopes, *Oral History: an Introduction for Students*, (p. 123-130); St. Counce, *Oral History and the Local Historian* (143-198).

Teme de seminar: Analiza unor interviuri transcrise

VII

Bibliografie facultativă

*** *Mișcarea de rezistență din România. Grupul Șuşman. Mărturii*, (ed. C.Budeancă, C. Jurju, D. Bodeanu), Cluj, 2004.

*** *Mișcarea de rezistență din România. Grupul Cruce și spadă. Mărturii*, (ed. C.Budeancă, V. Orga, D. Bodeanu), Cluj, 2005

*** *Mișcarea de rezistență din România. Grupul Capotă-Dejeu. Mărturii*, (ed. C.Budeancă, C. Jurju, D. Bodeanu), Cluj. 2006.

*** "Bande, bandiți și eroi". Grupurile de rezistență și Securitatea (1948-1968). Documente. Ediție de: Dobre, Florica; Banu, Florian; Moldovan, Silviu B. București, Ed. Enciclopedică, 2003, 592 p.

*** *Rezistența anticomunistă : cercetare științifică , valorificare muzeală* (coord. C.Budeancă, Iulia Pop), Argonaut, Cluj, 2006.

Apostolescu, Marilena; Bogdan, Anca; Desa, Stanca; Roske, Octavian. Rezistența anticomunistă în România. Retrospectivă bibliografică. 1990-1994, II, 1991. In: *Arh. tot.*, 1995, 3, nr. 1, p.250-287.

Bălan, Ion. Regimul concentraționar în România în anii 1945-1964. București, Fundația "Academia Civică", 2000, 307 p

Beldiman, Dana; Beldiman, Corneliu. Rezistența anticomunistă în lagăre și închisori. Studiu de caz: organizația "Crucea Albă" .In: *AS*, 2000, 8, p.585-597.

Bica, Gabriela. Mărturii orale despre rezistența anticomunistă din Munții Banatului. In: *Banatica*, 2000, 15, nr. 2, p.259-275

Bucur, Ioan Marius; Stan, Lavinia. Persecuția Bisericii catolice din România. Documente din Arhiva "Europei Libere" (1948-1960) Cluj-Napoca, Ed. Napoca Star, 2002, 168 p ; *Studia t. cat.*, 2002, 47, nr. 1, p. 1-167

Ciolacu, Nicolae. Haiducii Dobrogei. Rezistența armată anticomunistă din Munții Babadagului, Constanța, Ed. Muntenia, 1998, 328 p

- Ciuceanu, Radu.** Mișcarea națională de rezistență din Oltenia. Vol. I (1947-1949). București, Ed. INST, 2001, 498 p
- Ciuceanu, Radu.** Regimul penitenciar din România (1940-1962). București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2001, 384 p
- Ciuceanu, Radu; Roske, Octavian; Troncotă, Cristian.** Începuturile mișcării de rezistență în România. Vol. I. București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 1998, 216 p.
- Cristea, Marius.** Rezistența anticomunistă în zona Aiud. "Grupul Spaniol". In: *AIO*, 2002, 3, p.193-209.
- Dobre, Mircea.** Jertfe pe munți. Din rezistența armată anticomunistă din Munții Țibleșului-Maramureș și Țara Lăpușului. Cluj-Napoca, Ed. Napoca Star, 2003, 162 p
- Enuță-Țentea, Almira.** Aspecte de viață cotidiană în grupurile de rezistență din zona Huedin. In: *AIO*, 2003, 4, p.115-155 ; 2004, 5, p. 183-210
- Filon, Verca.** Dreptul la adevăr. Contribuția mișcării legionare la lupta de rezistență împotriva comunismului. Caransebeș, Ed. Ionescu, 1999, 260 p.
- Gavrilă-Ogoranu, Ion.** Brazii se frâng, dar nu se îndoiesc. Timișoara, vol.I-IV
- Golea, Traian.** Procesul legionarilor parașutați în România (9-12 octombrie 1953). Constanța, Ed. Ex Ponto, 2001, 143 p.
- Hrehor, Constantin.** Muntele mărturisitor. Anii rezistenței, anii suferinței. Iași, Ed. Timpul, 2001, 320 p.
- Hurtupan, Ion.** Rezistența armată în Caraș-Severin (1944-1958). Reșița, Ed. Timpul, 2000, 240 p.
- Ionițoiu, Cicerone.** Victimele terorii comuniste. Dicționar. Vol. I-V. București, Ed. Mașina de Scris, 2000-2003, 320, 296, 232, 342, p.
- Köpernik Kemel, Herma.** Jogging cu Securitatea. Rezistența tânărului Radu Florescu. București, Ed. Universal Dalsi, 1998, 288 p.
- Laghiu, Gheorghe.** Aiud - am fost martor. Cluj-Napoca, Ed. Eksperimental Forlag, 1999, 205 p
- Milotai, József.** Revoluția din Ungaria (1956) și impactul său asupra elevilor maghiari din Oradea. In: *AIO*, 2001, 2, p.311-325.
- Moisa, Gabriel.** Grupuri de rezistență anticomunistă în lumea satului bihorean între 1948 și 1950. In: *AMP*, 2000, 13, nr. 2, p.309-314.
- Moisa, Gabriel.** Reprimarea răscloalelor țărănești din anul 1949 în Bihor și Arad. Contribuții documentare. In: *Crisia*, 1998, 28, p.137-170.
- Munteanu, Ioan.** Manifestația anticomunistă a studenților de la Timișoara din octombrie 1956. Semnificația politică națională. In: *AS*, 2000, 8, p.635-655.
- Munteanu, Ioan.** Un important document politic. Memoriul studenților din Timișoara (30 octombrie 1956). In: *Acadres 96*, sau știință pentru secolul XXI. Timișoara, 1996, p.276-283.
- Muțiu, Caius; Stanca, Teodor; Baghiu, Aurel.** Mișcările studențești anticomuniste din octombrie 1956 din Timișoara, văzute și prezentate de inițiatorii și principalii organizatori. In: *AS*, 2000, 8, p.667-690.
- Nisipeanu, Vlăduț.** L-am înfruntat pe Ceaușescu. s.l., Ed. Crist, s.a., 328 p
- Oprea, M.; Olaru, St.** Ziua care nu se uită. 15 noiembrie 1987. Iași, Ed. Polirom, 2002, 256 p.
- Orga, Valentin.** The woman's attitudes during the anticommunist resistance movement. In: *AIO*, 2002, 3, p.266-284.
- Otescu Bica, Gabriela.** Rezistența armată anticomunistă în zona Teregova, Grupul "Blănaru-Ionescu". In: *AIO*, 2001, 2, p.280-292.
- Popescu, Traian.** Iulie 1957. Moarte și revoltă la Aiud. In: *AS*, 2000, 8, p.477-480.
- Rădulescu, Mihai.** *Istoria literaturii române de detenție*, Ramida, 1998.
- Stancu, Laura; Burlacu, Liviu.** Organizația de rezistență "Paragină" în atenția securității. In: *Totalitarism și rezistență, teroare și represiune în România comunistă*. București, 2001, p.146-153
- Șandru, Dumitru.** Amintirile nu pot înlocui izvoarele documentare. In: *AIIIX*, 1995, 32, p.503-504.
- Vansina, Jan.** *Oral Tradition as History*, Oxford, 1985.
- Vasilescu, Ovidiu.** Rebeliunea de la Gherla 14 iunie 1958 - 16 iunie 1958. In: *Memoria*, 2003, nr. 44-45, p.44-58.
- Velica, Ioan; Velica, Dragoș Ștefan.** Lupeni '77, laboratorul puterii. Deva, Ed. Polidava, 2002, 120 p.
- Voicu-Arnăuțoiu, Ioana Raluca.** Luptătorii din munți. Toma Arnăuțoiu. Grupul de la Nușoara. București, Ed. Vreamea, 1997, 928 p.

VIII

Mod de evaluare

Fiecare student are de redactat câte un referat din temele dezbătute la curs și câte o prezentare a unei publicații de profil. Se stimulează și implicarea în derularea cursului și seminarului. 50 % din notă o reprezintă evaluarea de la finalul cursului prin examinare în baza realizării și prezentării unui proiect pe temă aleasă ; 30 % reprezintă referatul redactat 10 % prezentarea de publicații ; 10 % implicarea în dezbaterile din cadrul cursului.

IX

Detalii organizatorice

Prezența este obligatorie în proporție de 80% (3 absențe admise). Absențele ce depășesc limita admisă pot fi recuperate prin referate suplimentare.

Participarea la evaluarea finală este admisă doar după predarea referatelor și prezentărilor prevăzute mai sus.

Frauda se pedepsește conform Regulamentelor Universității.

Contestațiile se depun în termen de 48 de ore, iar soluționarea lor se face de către o comisie desemnată de șeful Catedrei.